

Policy för medborgardialog

Antagen av Kommunfullmäktige den 11 maj 2016, § 51, KS 16/0035

UPPLANDS-BRO
KOMMUN

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
2	Övergripande syfte	3
3	Definitioner	3
4	Principer för medborgardialog	4
5	Metoder för medborgardialog	5
6	Organisation och ansvar	5
6.1	Ansvarsfördelning.....	6
6.2	Kommunfullmäktige.....	6
6.3	Kommunstyrelsen	6
6.4	Nämnder	6
6.5	Kommundirektören.....	6
6.6	Utvecklingsstaben.....	6
6.7	Kommunikationsstaben	6
6.8	Referensgruppen för medborgardialog.....	7
6.9	Kommunikation	7
7	Lagar, förordningar och styrdokument.....	7

1 Inledning

Medborgardialog är en del av vårt arbete med att utveckla den lokala demokratin. I en tid när demokratin utmanas, valdeltagandet sjunker och förtroendet för politiska institutioner diskuteras, är det viktigt att vi involverar invånare i samhällsutvecklingen.

Upplands-Bro kommun ska ta initiativ till medborgardialog och vi är nyfikna, öppna och mottagliga för de tankar och synsätt som kommer fram i processen. Förväntningarna på medborgerligt inflytande mellan val har ökat under senare år och medborgardialog är en möjlig kanal för detta. Medborgardialog kan bidra till ett hållbart samhälle och lösa komplexa frågor, men det förutsätter att vi samarbetar väl och har en tydlig rollfördelning.

Genom medborgardialog skapar vi mötesplatser för nya idéer, insikter och ger utrymme för innovation och kreativitet. Denna policy för medborgardialog ska vara vägledande i det fortsatta arbetet för politiker och tjänstepersoner i Upplands-Bro kommun.

En rekommendation från Sveriges kommuner och landsting, SKL (numera Sveriges kommuner och regioner, SKR) är att medborgardialog integreras som en del i kommunens styrning och verksamhetsutveckling. I dokumentet finns principer och riktlinjer för kommunens organisation på området. Vårt arbete med medborgardialog och denna policy i sin helhet ska utvärderas två gånger per mandatperiod.

2 Övergripande syfte

Upplands-Bro kommun kommer att genomföra medborgardialog i frågor som berör många invånare ur olika perspektiv i vardagen. Det ska vara både komplexa och enklare frågor som vi väljer för medborgardialog, frågor som väcker engagemang och ger konkreta resultat. I arbetet med medborgardialog har vi utvecklat följande övergripande syfte:

Medborgardialog ska skapa ett ökat engagemang och inflytande hos människor och grupper för samhällsutvecklingen i Upplands-Bro kommun.

Det övergripande syftet kan delas in i flera delsyften:

- Kommunen ska genom medborgardialog få ökad insikt om medborgarnas åsikter, värderingar och kunskaper.
- Medborgarna ska få kunskap och förståelse om kommunens verksamhet.
- De perspektiv som framkommer i medborgardialogen ska vägas in i beslutsunderlagen för att fatta bättre beslut.

3 Definitioner

I Upplands-Bro kommun definieras *medborgardialog* som ett systematiskt samtal vars syfte är att bidra till underlag för politiska beslut. Ordet ”dialog” betonar vikten av att lyssna och tala. Att föra en dialog skiljer sig från att endast ge information om exempelvis kommunens verksamhet.

Medborgardialog är en kollektiv process som inbegriper samtal där flera personer deltar. Ibland handlar det om samtal i fokusgrupper med 7-8 deltagare och ibland om större möten med upp till 100 deltagare. Vid en medborgardialog är det vanligtvis kommunen som formulerat frågeställningen och som bjudit in till samtalet.

Konsultation mellan kommunrepresentanter och enskilda medborgare, som exempelvis i fallet synpunktshantering eller medborgarförslag, ingår inte i den gängse definitionen av medborgardialog.

Medborgardialog ska inte förväxlas med *brukardialog* där människor deltar i dialog med kommunen i rollen som brukare av tjänster inom en specifik verksamhet.

Definitionen av *medborgare* omfattar de människor och grupper som bor, vistas och är verksamma inom Upplands-Bro kommun.

4 Principer för medborgardialog

Politiker och tjänstepersoner i Upplands-Bro kommun har utvecklat centrala principer som ger stöd i arbetet:

- Medborgardialoger ska genomsyras av kommunens vision och organisationsfilosofi.
- De mål som anges i kommunens verksamhetsplan ska påverka och stödja våra initiativ för medborgardialog.
- Vi ska alltid överväga medborgardialog i frågor av allmänt intresse och eftersträva hög kvalitet i arbetet.
- Varje medborgardialog ska ha ett tydligt syfte samt mål och det ska framgå vad som är möjligt att påverka för invånarna.
- Processen ska kännetecknas av tydlighet och ärlighet.
- Dialog är en växelverkan mellan att lyssna och tala vilket ska påverka utformningen av varje enskilt initiativ för medborgardialog.
- Vi ska anpassa medborgardialogen efter målgruppens förutsättningar och sträva efter en bred representation.
- Alla som berörs av frågan ska ha goda möjligheter att delta, i synnerhet de som vanligtvis inte hörs.
- Det är viktigt att vi har tydliga roller och ansvar för de som representerar kommunen.
- Fördelning av roller bland politiker och tjänstepersoner, exempelvis som samtalsledare/ experter/ moderator, anpassas inför varje initiativ.

- Både politiker och tjänstepersoner kan ha rollen som samtalsledare och tjänstepersoner kan ha rollen som experter i sakfrågor.
- Vi ska hålla i processen hela vägen för varje initiativ, från idé till utvärdering och utveckla en tydlig processbeskrivning med uppföljning.
- Vi återkopplar tydligt och skyndsamt till medborgarna om resultatet av varje genomförd medborgardialog.

5 Metoder för medborgardialog

Medborgardialog ska engagera invånare, föreningsliv och näringsliv i Upplands-Bro kommun. Det finns ett stort urval av metoder som kan användas för detta ändamål. Medborgardialog skapar mötesplatser som kan öka den sociala sammanhållningen och öppenheten i kommunen, vilket gör just metodvalet till en central fråga.

Illustration av Delaktighetsspektrum (Lindholm & Moritz, 2007)

Delaktighetsspektrumet ger en överblick på ett urval av metoder för medborgardialog. Modellen visar hur olika former av delaktighet kan kopplas till olika metoder och utgår från att det är kommunen som tar initiativet. Att delge information i till exempel stormöten erbjuder en lägre form av delaktighet än exempelvis folkomröstningar eller medborgarbudget. Sistnämnda är ett samlingsbegrepp för metoder där medborgare kan delta i ett gemensamt beslutsfattande och prioritera mellan alternativ för avsatta resurser. Alla mötesmetoder har sina för- och nackdelar vilka vi behöver analysera innan vi väljer en specifik metod för en särskild fråga. Varje medborgardialog ska planeras noga och vi behöver överväga val av metod efter målgrupp, fråga och önskad nivå av delaktighet.

Former av delaktighet	Kännetecken	Du får	Exempel på metoder	Hur får vi med fler?
Information	Envägs-kommunikation Frågor och svar	Veta	Tidning Webb Trycksak Stormöte	Var? Tillgänglig & attraktiv mötesplats
Konsultation	Inhämta synpunkter Ofta punktinsats	Tycka	Enkät Fokusgrupp Samråd Områdesvandring	När? Målgrupps-anpassad tidpunkt
Dialog	Utbyte av tankar Ofta flera tillfällen	Resonera	Dialogseminarium Dialoggrupp	Hur? Rätt informationsvägar
Samarbete	Aktiviteter planeras och genomförs	Genomföra	Arbetsgrupp Framtidsverkstad	Inkludera! Riv hindren – gör det möjligt för alla
Medbestämmande	Gemensamt beslutsfattande	Bestämma	Rådslag	

6 Organisation och ansvar

Medborgardialogen ska följa de politiska prioriteringarna i kommunen. Vikten av dialog betonas i flera av de övergripande målen för Upplands-Bro kommun.

Dessa är till exempel:

- En kommun för alla
- En grön kommun i utveckling
- En kommun som växer

Inom ramen för Kommunstyrelsens övergripande mål En kommun för alla återges nämndmålet ”Medborgardialog ska vara en naturlig del av beslutsprocessen”. Målet beskrivs som följer:

Invånarna ska ha en nyckelroll i utvecklandet av vår kommun. Metoder för att ta tillvara människors engagemang och den lokala demokratin ska utvecklas. Nuvarande vägar för dialog ska utvecklas. Indikator för detta mål är antal projekt för medborgardialog som genomförts eller initierats under året.

6.1 Ansvarsfördelning

Ansvar för medborgardialog följer verksamhetsansvaret. Det innebär att chef för respektive verksamhet ansvarar för att varje enskild medborgardialog fungerar både internt och externt och att insatser planeras väl. Medarbetare och förtroendevalda i kommunen ska själva ta ansvar för att, med hjälp av befintliga informationskanaler, hålla sig informerad i frågor som rör medborgardialog. Alla medarbetare har ett personligt ansvar för att medborgarna bemöts utifrån kommunens organisationsfilosofi.

6.2 Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige fattar beslut om policy för medborgardialog och ansvarar för att det finns resurser så att målen för medborgardialog ska kunna uppnås.

6.3 Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för medborgardialog och ser till att Kommundirektören har tillgång till den information som behövs för att kunna planera och genomföra medborgardialoger.

6.4 Nämnder

Nämnderna har ansvar för sina respektive nämnders information, kommunikation och arbete med medborgardialog. Initiativ till medborgardialog av större karaktär med hög grad av delaktighet bör beslutas av nämnden. Nämndens beslut ska anmälas till Kommunstyrelsen.

6.5 Kommundirektören

Kommundirektören har ansvar för kommunövergripande frågor som rör medborgardialog samt ansvar för förvaltning och uppföljning av policy för medborgardialog (inklusive att vid behov göra redaktionella förändringar av dokumentet).

6.6 Utvecklingsstaben

Chefen för utvecklingsstaben har ett strategiskt ansvar för Upplands-Bro kommuns övergripande interna- och externa arbete med medborgardialog. Utvecklingsstaben har i uppdrag att arbeta med kommunövergripande strategiska frågor som rör medborgardialog:

- Coacha chefer och medarbetare i arbetet med medborgardialog
- Se till att kommunens policy för medborgardialog följs i arbetet
- Samordnar och följer upp medborgardialog vid behov

Enheten uppdaterar kommunens samverkansforum för medborgardialog där gemensamt material publiceras till stöd för arbetet.

6.7 Kommunikationsstaben

Kommunikationsstaben tar med genomförandet av medborgardialoger, för den interna- och externa kommunikationen i kommunen, i det årliga arbetet med kontorens kommunikationsplaner.

6.8 Referensgruppen för medborgardialog

Referensgruppen träffas regelbundet för att utbyta erfarenheter, stödja nätverkande på området och kompetensutveckling. Gruppen består av representanter från alla verksamheter och sammankallas av Utvecklingsstaben.

6.9 Kommunikation

Kommunens kommunikationspolicy ger stöd i arbetet med intern och externkommunikation för exempelvis medborgardialog. Den externa kommunikationen ska sprida kunskap om medborgardialog och enskilda initiativ i kommunen. Det ska vara tydligt vilka initiativ som medborgarna kan delta i och i vilka former.

Kommunikationen ska bidra till att skapa en positiv bild av medborgardialog och vilja hos människor och grupper att engagera sig i samhällsutvecklingen. För att uppnå detta ska en kommunikationsplan utvecklas för varje initiativ. Planen ska identifiera målgrupper och val av lämpliga kommunikationskanaler.

7 Lagar, förordningar och styrdokument

Det finns lagar och förordningar som styr arbetet med medborgardialog:

- Kommunallagen ger kommunfullmäktige möjligheter att utlysa folkomröstning i en fråga och reglerar även folkinitiativ om folkomröstningar.
- Plan- och bygglagen (PBL) ställer krav när det gäller samråd, dialog, inför en detaljplan och när kommunen tar fram en översiktsplan. Miljöbalken, lagen om kollektivtrafik och lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk är andra exempel där det finns lagkrav på samråd.
- Regeringsformen och tryckfrihetsförordningen reglerar allas rätt till åsiktsfrihet, yttrandefrihet och informationsfrihet.
- Förvaltningslagen reglerar serviceskyldigheten gentemot medborgarna.

Våra egna styrdokument påverkar och stödjer initiativ för medborgardialog:

- Vision 2035 ska genomsyra hur vi utformar kommunens verksamheter och uppdrag i Upplands-Bro kommun. Ledorden är nyfikenhet, omtanke och liv. Visionen lyfter tre strategiska fokusområden – tillgänglig plats, mötesplats och levande plats.
- Aktuell verksamhetsplan med budget och politisk plattform är Kommunfullmäktiges övergripande styrdokument för att styra utvecklingen i kommunen. Verksamhetsplanen innehåller mål, resultatbudget och investeringsbudget för Upplands-Bro kommun.
- Översiktsplan 2010 ger vägledning och stöd i beslut om användning av mark- och vattenområden samt hur den byggda miljön ska utvecklas och bevaras fram till år 2030.
- Kommunikationspolicy för Upplands-Bro kommun är en plattform för vår information och kommunikation. Den ger vägledning om hur kommunen blir en tydlig och enhetlig avsändare och vilket tilltal vi använder i exempelvis medborgardialoger.
- Manual för grafisk identitet innehåller riktlinjer för Upplands-Bro kommuns visuella identitet. Här finns grundläggande element för kommunens grafiska profil för att kommunicera på ett effektivt sätt.

- Helhetssyn, engagemang och professionalitet (HEP) är ledorden i kommunens organisationsfilosofi. HEP är ett gemensamt förhållningssätt i våra kontakter med medborgare, brukare och kunder men även i kontakterna med varandra inom kommunen.
- Ledarskapsfilosofin i Upplands-Bro kommun, framtagen av chefsforumsgruppen under 2014/2015, beskriver den kultur som organisationens ledare ska uppmuntra och försvara. Viktiga ledord här är lyhördhet, inkännande, tydlighet och inspiration.
